

B. 191.

20.

ELOGIVM
TOBIAE MAYERI

REG. SOC. SC. GOTT. SODALIS CLASS. MATH.
ACADEMIAE BONONIENSIS SOCII

IN CONSESSV SOCIETATIS SCIENTIARVM
DIE XIII MARTII A. AER. CHRIST. CIOCCCLXII

LEGIT

ABRAHAM GOTTHELF KAESTNER

MATH. ET PHYS. P. P. O. GOTTINGENS.
SOC. REG. SC. GOTTING. CLASS. MATH. SODALIS ET
SECRETARIUS ACADD. REGG. SC. SVEC. ET PRVSS.
ACAD. ELECT. SCIENT. VTIL. ERFORDINAE INSTITVTI
BONONIENS. ACAD. AVG. PERVS. SOCC. REGIAE
THEOTISCAE GOTTINGENS. THEOTISCAE ITEM
LIBE. ART. LIPSIENSIVM LATINAE ET THEOTISCAE
IENENSIVM SOCIVS

124

GOTTINGAE
EX OFFICINA SCHVLZIANA Curante F. A. ROSENBSCH 1762

G. Rosen

TE MARIS ET TERRAE ET MAGNI SINE LIMITE COELI
MENSOREM COHIBENT MAYERE
PVLVERIS EXIGVI PROPE CLAVSVM PARVVLA TEMPLVM
MVNERA NEC QVIDQVAM TIBI PRODEST
REXISSE ERRANTEM LVNAM MOVISSEQVE SVMMO
SIDERA FIXA POLO MORITVRO

QVOD NAVTA HORATIANVS CINERIBVS
ARCHYTAE FECERAT IDEM MAYERI
MEMORIAE FACIENS SCRIB.

A. G. K.

M O N I T U M.

In Elogio quod optabam ut dignum esset Mayo-
& auditoribus, locum dare volebam minutae anno-
rum, dierum, nominumque commemorationi, &
aliis, quae sollicitè conquisiturus esset, & prolixius
quam vel ipsa eius quem laudaret inuenta exposi-
turus, aliquis ex numero litteratorum, omnia de
eruditis, praeterquam ea quae ad eruditionem per-
tinent, nimia & misera diligentia enarrantium.
Tamen, ne haec omnino desiderentur, potiora, quae
desperabam tractata ab oratore nitescere posse, iam
ad calcem paginarum subieci, scriptorum catalo-
gum ipsi elogio.

Nondum coaluit vulnus, societati nuper Gesneri morte inflicto; cum nouo derepente fauciat. Mayeri, non amplius nostri, fatum me loqui, intelligitis auditores, intelligeret, si ab eo vniuerso audirer, orbis eruditus. Est enim hoc aliquid veluti doloris nostri lenimentum, (esset certe, si diuisus inter plures dolor, minus a singulis sentiretur,) quod vterque hic luctus, non tam noster est, quam omnis reipublicae litterariae. De Gesneri quidem laudibus, si vel temporis ratio permetteret, vel virium finiret tenuitas, peruellem ego dicere, qui non in exigua felicitatis meae parte repono, quod viri de me puero conceptam spem, iuuenis non penitus sefellerim, sene vero, collega & amico sim gauisus. Sed, in antiqua eruditione summum, magnum in recentiore, philosophum, poetam, studiorum quae nimis tetrica philologis plerumque videntur, geometriae & physicae, aequum aestimatorem, utpote peritum, Germaniae praeceptorem, cultioris Europae omnis oraculum, alii doctius me celebrabunt, aut, etiam si nostri id omittant, saeculis elapsis, posteris Gesnero tribuent quod nos Melanchthonis memoriae dari vidimus: a me credo auditores, minus indigna tempore vestro, de mathematico vos exspectaturos.

Nasci Mayerum vidit, eadem Germaniae regio, cui cum tot magnis ingeniis, Keplerum debemus, Wurtembergia, anno vicefimo tertio huius saeculi (*), in Marpaci (***) oppido, patre honesto ciue, qui ob singularem aqua-

(*) D. 17. Februarii.

(**) Ipse *Marpach* scripsit. Apud Büfchingium *Marpach* legitur.

quarum ducendarum peritiam, inde Esslingam quae imperii vrbs est euocatus, rei aquariae praefectus obiit. Igitur ingenitum quoddam nostro studium videtur, scientiae illius quae vires motusque metitur, ad vsus humanos transferendae, diagrammata certe patris, & machinarum descriptiones, pingendi ardorem in quadrimo excitasse, post illum hic non referrem, nisi hinc intelligeretur, quomodo, oculo manuque inde ab infantia exercitatis, illam delineationum adornandarum facultatem consequutus sit, qua rarius profundiores mathematici celebrantur.

Tunc cum illo pingendi studio infans teneretur, Christi cruci adfixi imaginem forte sibi oblatam, tentando saepe rem, ac periclitando, tandem non plane intolerabiliter expressit. Hac re & laudem consequutus est, & maius quidpiam, nam historiae ad quam pertineret pictura noscendae curiosus, sacrum codicem auide legit. Ita vero memorat se primum boni malique discrimen agnouisse, virtutisque vel tenerrimis mentibus instillandae idoneum hunc librum praedicat, eiusque auctori gratias agit, quod alioquin deterior multo futurus fuisset. Haec, ex vitae historia, quam olim inchoauit, sed vltra sextum aetatis annum non continuauit, adferenda credidi, quoniam de religione sententias continent bene se habentis, & mortem e longinquo spectantis, non illas, quas christiano- rum aliquibus exprimit, qui gentium deos fecerat, timor.

Quam varii casus puerum patre orbatum agitarint, enarrarem nisi tot alia superessent. Igitur quo in breuitatem omnia contraham, matheseos elementa ex li-

bris, quales fors obtulerat, proprio Marte in loco ubi de-
erant doctores, edidicit, praxium mathematicarum vsus
aliis impertiit, emolumentum inde ad se redundare sensit,
quoniam vulgus scientias vt amicitias vtilitate probat.
Hic substituri erant multi, qui practicos mathematicos se
profitentur, Mayerus vidit, praxin quae vulgari theoria
vtcunque firmatur, profundiore, liberandam esse a naeuis,
& perficiendam. Hinc, & artem inueniendi mathematicam,
quantamcunque nostro aeuo reddiderunt summa ingenia,
animo est complexus, & feliciter ad praxin transfulit.

In hoc autem geometrico puluere dum versaretur,
litteras humaniores non neglexit. Quarum, ipsi-
usque poeticae facultatis, etiam si seuerioribus studiis ma-
xime ducamur, hunc tamen vsus esse recte iudicauit, vt
ipsa illa quae subtiliter differenda sunt, polite apteque di-
cantur, aliqua etiam ornate & splendide. Latine scripsit
se Mayerum & eleganter, in laudibus forte poni potest
viri, qui academiam non prius adiit quam ibi docturus,
in laudibus certe mathematici ponetur ab illis, qui quo-
niam aliquos e triuio mathematicos, squalidius scribere
vident, summorum vix nomina norunt, barbariem ma-
thematicorum propriam esse existimant, perinde ac si Iu-
risconsultorum humanitatem, ex illis qui ligandi artem
vnicè callent aestimares. Idem, sciant, Mayoero insigni-
ter Ouidii de mutatis in noua corpora formis carmen pla-
cuisset, cuius partem etiam vertit, metro vsus, quo epi-
cum romanorum imitari se nostri iam credunt, Mayoero
certe ea res feliciter cessit quam aliis multis. Legeritne
vero cum sensu aliquo pulchri poemata, ex hac eius sen-
tentia

tentia intelligetur: poetas veteres, exigua & falsa fae-
 pius quam habebant naturae cognitione, felicissime vsos;
 nostros, ornatum omnem fere, quem petere possent a pa-
 tefacta magis naturae maiestate, negligere. Nempe, re-
 spondi illi, cum haec mihi diceret, olim poetae philoso-
 phi erant, nostri ephebi, qui anacreontica balbutiunt, aut
 hexametros mugiunt, nihil naturae norunt, praeter vi-
 num & puellas.

De vitae genere cui prouidentia diuina destinabat
 Mayerum, tam parum ille tunc cogitauit, vt pyroboli-
 cae studiosus, totum se bellicis artibus tradere decre-
 uerit, multo minus credo celebritatis habiturus, si hoc
 tempore, quo in sua viscera, ne victrici quidem dex-
 tra Germania saeuit, a republica quadam ad exercitum
 imperii missus balistarius occubuisset. Anno aetatis
 vndeicesimo, studiorum primitias, quas ipse vocauit,
 edidit, de curuarum vsu in problematibus geometricis
 construendis; anno saeculi 45; Atlantem mathematicum
 quo plura & profundiora quam solent in compendiis vul-
 garibus doceri, picturis elegantibus explicauit. Sequen-
 ti anno Noribergam venit, in tabulis e quibus pictos edi-
 ficimus mundos, vniuersaque geographia emendandis oc-
 cupatus, amicoque vsus Celeb. Lowitzio, qui vnus iam
 possit quod detrimenti Mayeri morte accepimus, scire.
 Academia Bononiensis sodalem adsciuit, ipse inter eos
 fuit, cum quibus Franzius societatem cosmographicam
 instituerat. Gottingam inde ab anno saeculi quinquage-
 simo primo ornauit; studiorum quidem vniuersitatem
 docendo quaecunq; ad mathesin pertinent, societatem
 vero scientiarum, eadem augendo. vero

Quae augmenta doctrinis his ab eius ingenio accesserint sigillatim recensere longum esset, poterant enim, qui viro in vitam computantur anni, inuentis numerari. Igitur de palmariis in capita redactis summam dicam. Angulis in campo accuratius & commodius dimetiendis, instrumenta plura excogitauit, illaque re insignem gratiam iniuit ab iis omnibus quorum praxis geometrica, latius se quam ad agrum rustici cuiusdam a vicino determinandum extendit. Superesse vel in ipsa geometria elementari, quae inueniri possint, & inuenta vsum praestare, figurarum rectilinearum facili in triangula transmutatione monstrauit. Errorum, qui in geometria practica & alibi committi possunt fontes & mensuras, subtili in visus aciem inquisitione ostendit. Aeris refractione, quantum obiecta terrestria spectantem falleret inuestigauit.

Habent etiam, pro quo Mayero gratias agant, qui honesta illa voluptate tabularum coloribus distinctarum ducuntur. Colorum enim, quibus ars pictoria vtitur, tres esse primarios ostendit, & quot ex binis aut ternis primariorum varia ratione mixtis nascantur computauit, monstrans, quomodo pigmenta quae vsum teruntur, ad classes, vires illorum tingendi ad mensuram, possint reuocari. Artificii vero quo picturae datae eclypsa multiplicantur, specimen exhibuit, arte ipsa celata.

Horum aliqua si satis essent ad memoriam viri posteris commendandam, poterat tamen illis omnibus carere, astrorum consultus, securusque nominis cum Luna duraturi.

turi. Non temere Lunam dixi, auditores, quae secretiora sua, Mayero, velut nouo Endymioni, videtur reuelasse. Vel ipsam lunae faciem accuratius descripsit, meritis profecto, vt inter illos quibus agros in Luna dispersit est Ricciolius, quoniam plerumque nihil in terra possident coeli mensores, Mayerus etiam nobis splendeat. Motus autem quibus terrae socia agitatur, legibus subiecte, difficillimum semper visum est astronomis, indignantibus, maxime ignorari proximum nobis sidus, quasi vel hoc suo exemplo praeciret, illi quem in terra regit sexui. Hic superauit omnes Mayerus, tabulas condendo, inter quas & obseruationes vix tantum discriminis intercedit, quantum inter obseruationes ipsas intercedere solet. His autem conatibus ad explicandum magnum illud de longitudine maris problema, propius vilo aliorum videtur accessisse. Notum vero est, motus lunae qui perturbati apparent, mutuis, solis, terrae, lunaeque actionibus regi, adeoque ad celebrem illam de tribus corporibus quaestionem redire, cuius resolutiones computis idoneas qui reperit, is, nostro acuo, ad summum coelestis physicae apicem enixus iudicatur.

Antiqui, lunam, sordibus velut terrae, ob vicinitatem commaculatam crediderunt, recentiores, in luna lacus, & atmosphaeram, & ipsa fulgura viderunt, Mayerus, non adeo similem esse lunam terrae, & si circumfundatur lunae aer, tenuissimum, purissimumque circumfundi persuasit. Ceterum, intra angustos hos orbitae lunaris carceres contineri noluit, Martem, quem primo Keplerus theoria sua elliptica domuerat, arctioribus vinculis con-

strinxit, Fixarum loca accuratius definiuit, tuncque reperit propriis illas motibus cieri, neque fixas esse. Vltimo vitae tempore in magnete animum occupauit, cuius viribus leges tulit, notis veriores, declinationis vero theoriam condidit simpliciore, & cui subiicerentur ipsae inclinationes, parum hucusque theoriae obediens. Quem eius velut cygneum cantum, initio huius anni societas scientiarum audiuit.

Haec cum biduum superuixisset natali vndequadragesimo, fecerat Mayerus, (*) iudicate Auditores, quae fuisset effecturus si ad Halleii senectutem peruenisset. Halleium autem dum nomino, videor mihi videre, si felices animae de terrenis suis studiis, vt viri interdum de infantiae lusibus colloquantur, videor inquam mihi videre, Mayerum Halleio, de Veneris sub Sole transitu cometaeque reditu referentem.

Vitam viri, vobis praelegere auditores, in animo nobis non fuit, sed imaginem depingere, qua, vt Themistocles olim Miltiadis trophaeis, turbare quietem suam sentiat, iuuenis quidam egregiae indolis, Mayerumque aliquando nobis reddat. Igitur non longus ero in recensendis iis, quae communia habet cum plurimis, vt, quod eo tempore quo Gottingam venit, coniugium inierit, etsi & hic contigerit ipsi quod non omnibus contingit, vxor ex animi sententia, (**) consortiique felicitas, non nisi

(*) Mortuus d. 20. Februarii anni 1762, humatus 23, prope templum St. Albani, iam, quod granarium est, clausum.

(**) *Maria Victoria, Gningii*, verbi diuini quondam apud Bischofsheimenses in Creichgouia, primarii ministri, filia.

nisi fato illo turbata, quod suis maritum patremque rapuit. (*) Neque letalis morbi historiam a me expectate auditores, quem crediderim, inde a longa & lenta tabe, in illam magnitudinem excreuisse, vt prostratas omnes vires sentiens aeger, insigni animi constantia imminentem sibi mortem spectaret, etiam cum nobis, spes non exigua superesset.

De me certe fateor, spem eius quod vehementer optabam, difficulter me eripi mihi passum. Amicitiam meam in precio illi fuisse, insigni mihi honori semper ducam, eoque magis, quod inter doctores eiusdem academiae, studiorum communitatem, amicitiae vincula arctius contrahere, rarius est, quam esse deberet, laborantque eruditi saepius figulorum morbo, etiam vbi aduersus tormentum quo seculi tyranni maius non inuenere, tueri eos poterat Maecenatum in vniuersos munificentia. Ego vero, vix quopiam intimius vsus, nisi qui ingenio scientiaque excelleret, voluptate ad lacrymas prona, illorum fere omnium tantum recordor, & a quibus plurima doceri debere genus humanum arbitrabar, eos coelites suspicio.

Mayeri iacturam, inprimis doleo Germaniae nomine, orbis recentioris in doctrina coelesti omni magistræ. Non longum Astronomorum Germanorum texam catalogum; Non appellabo Cusani, Purbachii, Regiomontani, Apiani, illa illustriora omnibus exteris nomina, postquam orientalis Graecia victorem Romanis magis fe-

B 2

rum

(*) Filiis duobus, totidemque filiabus, illis iunioribus, Filio nate maximo annorum 10.

rum fugiens, artes intulit, agresti prae scholastica subtilitate Europae, & huc migravit cum fororibus Vrania. Ut duobus verbis, quod proposui efficiam: Qualis esset Astronomia, nisi verum mundi ordinem Copernicus docuisset, motuum coelestium leges Keplerus? Ab his, verae astronomiae principia, qui trans Alpes, trans Rhenum habitant, qui mari a toto orbe seiunguntur, didicere omnes. Chaldaeis, pro Astronomia ab illis accepta hanc gratiam retulerunt veteres Graeci, ut barbaros illos appellarent: Quod, ne Germanis contingat, ab illo populo, cui nostro tempore ingenium Musa dedit, & ore rotundo loqui, non nisi Mayeri similes poterunt cauere.

SCRI.

SCRIPTORVM MAYERI

CATALOGVS

Separatim edita

Neuere und allgemeine Art alle Aufgaben aus der Geometrie vermittelst der geometrischen Linien aufzulösen u. Als Erstlinge aus Licht gestellt von Tobias Mayern, Math. Cult. Eßlingen 1741; 8vo.

Mathematischer Atlas, in welchem auf 60 Tabellen alle Theile der Mathematik vorgestellt werden. Augsp. 1748. fol.

Bericht von den Mondsfugeln welche bey der Kosmographischen Gesellschaft in Nürnberg aus neuen Beobachtungen verfertigt werden. 1750. 4.

Programma de refractionibus obiector. terrestrium quo simul lectiones suas indicauit. Gott. 1751.

* * *

Tabulas geographicas quas delineauit recensere longum esset. Vnicam nominasse sufficiat, Germaniae criticam, qua quantum adhuc in Germaniae descriptione desideretur ostendit, locis, quorum positus debite definiri possit adeo raris, vt antiquam illam Taciti Germaniam, non hodiernam, quae placet etiam quibus non est patria, pictam te videre existimes.

In Volumine quod unicum est commentariorum societatis Cosmographicae, ad annum 1748 pertinente 1750 edito

(Kosmographische Nachrichten und Sammlungen.)

Beschreibung eines neuen Mikrometers
(noui micrometri descriptio.)

Beobachtung der Sonnenfinsterniß 1748.
(obseruatio Eclipsis Solaris 1748.)

Beobachtungen einiger Zusammenkünfte des Mondes mit Fixster-
nen 1747, 1748.

(fixarum & lunae coniunctiones 1747; 1748 obseruatae)

Abhandlung über die Umdwälzung des Mondes um seine Axe, und
die scheinbare Bewegung der Mondflecken worinnen der Grund
einer verbesserten Mondbeschreibung aus neuen Beobachtungen
gelegt wird. Erster Theil

(Dissertationis de lunae circa axem suam reuolutione, macula-
rumque lunarium motu apparente, qua selenographiae nouis
obseruationibus emendatae fundamenta sternuntur Pars I.)

Beweis daß der Mond keinen Luftkreis habe.

(Lunae atmosphaeram esse nullam.)

In collectionibus utilibus Hannoveranis

Hannöv. nüssl. Sammlungen.

Terrae motus, ex mutata grauitatis directione explicatus.

Götting. g. A. 1756. p. 316.

Dissertationes exhibitae Societati

Regiae scient. Gotingensi.

1. Latitudo Noribergae. Comm. T. I. ann. 1751.
2. Obseruationes astronomicae Noribergenses ibid.
3. In parallaxin Lunae eiusque a terra distantiam inquisitio Comm.
T. II. ann. 1752.
4. Noua methodus perficiendi instrumenta geometrica, & nouum
instrumentum goniometricum. ib.
5. Nouae Tabulae motuum Solis & Lunae ib.
6. Tabularum Lunarium in Tomo II, Comm. S. R. contentarum
vsus in inuestiganda longitudine maris 1753. Comm. T. III.
7. Obseruationes astron. 1753. Göttingae habitae, ib.
8. Experimenta circa visus aciem. 1754. Comm. T. IIII.

Nondum editae.

1755.

De refractionibus astronomicis,

De

De transmutatione figurar. rectilinearum in triangula.

Gött. gel. Anz. 1755. 29 St.

De inuestigandis legibus variationum thermometri ea methodo,
qua astronomi ad motuum coelestium inaequalitates cogno-
scendas vtuntur.

Item obseruationes astronomicae.

G. g. A. 1755. 103 St.

1756.

De motu Martis, a Iouis Terraeque attractione turbato.

G. g. A. 1756. 50 St.

Quadrantis muralis obseruatorii Gottingensis rectificationes, &
obseruationes ope illius institutae.

G. g. A. 1757. 110 St.

1757.

Methodus eclipses solares computandi.

G. g. A. 1757. 110 St.

1758.

Colorum ex pigmentis commixtis oriundorum computatio.

G. g. A. 1758. 147 St.

1759.

Nouus fixarum catalogus.

G. g. A. 1759. p. 401.

Artis qua picturae datae ectypa multiplicantur specimen exhi-
bitum.

ib. p. 402.

Instrumenti goniometrici quod Astrolabium vocant structura
emendatior

ib. p. 993.

1760.

1760.

De fixarum quarundam motu proprio.

G. g. N. 1760. p. 73.

Theoria magnetica.

ib. p. 633.

1762.

Computus declinationum & inclinationum magneticarum, ex
theoria nuper exhibita deductus.

G. g. N. 1762.

No 113. 80
8

17. 11.

20.
ELOGIVM
TOBIAE MAYERI

REG. SOC. SC. GOTT. SODALIS CLASS. MATH.
ACADEMIAE BONONIENSIS SOCII

IN CONSESSV SOCIETATIS SCIENTIARVM
DIE XIII MARTII A. AER. CHRIST. CIOCCCLXII

LEGIT

ABRAHAM GOTTHELF KAESTNER

MATH. ET PHYS. P. P. O. GOTTINGENS.
SOC. REG. SC. GOTTING. CLASS. MATH. SODALIS ET
SECRETARIUS ACADD. REGG. SC. SVEC. ET PRVSS.
ACAD. ELECT. SCIENT. VTIL. ERFORDINAE INSTITVTI
BONONIENS. ACAD. AVG. PERVS. SOCC. REGIAE
THEOTISCAE GOTTINGENS. THEOTISCAE ITEM
LIBB. ART. LIPSIENSIVM LATINAE ET THEOTISCAE
IENENSIVM SOCIVS

124

GOTTINGAE

EX OFFICINA SCHVLZIANA Curante F. A. ROSENBSCH 1762

G. Rosen

